HALLITUKSEN REFORMI

Rahoituksen siirto ja kunnan peruspalvelujen valtionosuus

Eduskunnan hallintovaliokunnan infotilaisuus 10.3.2017

Minna-Marja Jokinen
Lainsäädäntöneuvos, VM

Rahoituksen siirto kunnista maakuntiin

- LÄHTÖKOHTA: Jotta kokonaisveroaste ei nousisi, vastaavan suuruinen rahoitus tulee siirtää kunnilta > kustannusten ja tulojen siirto on koko maan tasolla kustannusneutraali

Siirtyvät kustannukset 17,42 mrd. euroa

Siirrettävät valtionosuudet

5,8 mrd. euroa

- soten osuus 2/3 laskennallisista kustannuksista, valtionosuuksina 4,7 mrd. euroa
- loput 1,1 mrd. euroa vähennetty laskennallisten sote-kustannusten osuuden mukaisesti lisäosista ja muista vos-lisäyksistä ja vähennyksistä (esim. *tuloverokevennysten kompensaatioista*)

Siirrettävät verotulot

11,14 mrd. euroa

- merkittävä osa kunnallisverosta
- siirto n. 12,47 %-yksikköä
- tuloverotukseen asteikkomuutos

→ kuntien efektiiviset veroprosentit nousevat (lievästi)

- Yhteisöverosta siirretään n. 0,5 mrd €.

REUNAEHTONA:
Kuntien väliset kunnallisveroprosenttien vaihteluvälit ja kuntalaisten veroasteet pysyvät ennallaan 12,47 %:n siirron jälkeen

Yhteisöveron kuntaosuuden alennus -10,69 %-yks.
* Peruste epävakaus, suhdanneherkkyys ja vähentää vastaavasti kunnallisveron leikkaustarvetta

Yksittäisen kunnan rahoituksen muutos

- Kuntakohtaiset muutokset talouden tasapainotilaan ovat lähtökohtaisesti merkittävät eli siirtyvät kustannukset poikkeavat siirtyvistä tuloista
- Nykyisellä valtionosuusjärjestelmällä tasapainotilan muutosten vaihteluväli olisi
  -1 101 - +1 651 €/asukas > kestämätön lopputulema
- Suuret muutokset johtuvat:
  - sote-kustannusten vaihteluväli suuri (2 391 – 6 175 €/as)
  - kunnallisveron tuoton vaihteluväli suuri (109 – 369 €/as)
  - siirtyvissä tuloissa ja menoissa suuria eroja (-2 045 – 1 063 €/as)
  - kuntiin jäljelle jäävien kustannusten vaihteluväli suuri (1 112 – 3 831 €/as)
  - lisäksi yhteisöveron määrän vaihtelee
  - verotulojen alenema vaikuttaa merkittävästi verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasaukseen > järjestelmä ei enää toimi
  - sote-valtionosuuksien määrä voi poiketa kunnan todellisista sote-kustannuksista

Valtionosuusjärjestelmä uudessa tilanteessa

Lähtökohtana edelleen ns. yhden putken valtionosuus.

Verotulojen pieneneminen muuttaa tasausjärjestelmää

Valtionosuuksien volyymi pienenee

Kriteerit muuttuvat hieman, mutta perusta edelleen ikärakenteessa. Uusi hyte-kriteeri.

Järjestelmään sisällytetään sote-siirron muutosrajoitin ja järjestelmämuuutoksen tasaus

Siirtymäkauden muutos rajataan +/- 100 euroon asukasta kohti

Tulojen siirron seurauksena kuntatalouden tulorakenne muuttuu

	Nykyisin (vuonna 2017)	Osuus verorahoituksesta	Siirron jälkeen	Osuus verorahoituksesta
Kunnallisvero	18,6 mrd. e	61 %	7,5 mrd. e	~58 %
Yhteisövero	1,6 mrd. e	5 %	1,0 mrd. e	~8 %
Kiinteistövero	1,8 mrd. e	6 %	1,8 mrd. e	~14 %
Verotulot YHT	21,9 mrd. e	72 %	10,2 mrd. e	~79 %
Peruspalvelujen valtionosuus +okm	8,5 mrd. e	28 %	2,7 mrd. e	~21 %
Verorahoitus YHT	**30,4 mrd. e**	**100 %**	**13,0 mrd. e**	**100 %**

- Kunnallisvero on tason laskusta huolimatta edelleen merkittävin tulonlähde
- Valtionosuuksien suhteellinen osuus alenee
- Yhteisöveron suhteellinen osuus nousee, mutta sitä hillitään alentamalla kuntien osuutta yhteisöveron tuottoon
- Kiinteistöveron suhteellinen osuus nousee oleellisesti

Mitä ”soten” siirto tarkoittaa kunnan käyttötaloudelle?

- Kunnilta poistuu se osa kustannuksista, mikä on viimeisen n. 10 vuoden aikana kasvanut 3,5% ja kasvaisi ensi vuosikymmenellä vielä nopeammin (kunnittaiset vaihtelut suuria)
  → tarve ylläpitää kunnallisverotulojen nopeaa kasvua matalan BKT-kasvun oloissa vähenee
  → paineet verotuksen kiristymiseen pienemmät
- Jäljelle jäävissä palveluissa väestötekijöistä johtuvat kasvupaineet keskimäärin hyvin pienet
  → etenkin investointitarpeissa kunnittaisia eroja

